

[Finansministeren.]

arbejdsgivers bidrag til hjælpe- og understøttelsesfonds. Disse nye regler bygger på en opdeling i fonds med pensionslignende formål og andre sociale fonds. Reglerne om de pensionslignende fonds er optaget i pensionsbeskatningsforslaget, medens reglerne om de fonds, der har andre sociale formål (f. eks. sygehjælp, uddannelse, ferie), er optaget i forslaget til ændring af ligningsloven.

Formanden: Den første sag på dagsordenen kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

Første behandling af forslag til lov om prisstop.

(Lovforslaget (nr. 1) findes i tillæg A. sp. 821, fremsættelsen i tidenden sp. 87).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Erling Dinesen: I det oplæg, statsministeren forelagde for arbejdsmarkedets parter den 22. september, var der to spørgsmål af særlig kontant og konkret karakter; alt det andet i oplægget var ligesom mere eller mindre uforpligtende for regeringen.

Det ene af disse spørgsmål drejede sig om det forslag til lov om prisstop, som vi nu behandler, og det andet omhandlede den automatiske dyrtidsregulering, som efter regeringens bestemte opfattelse burde afskaffes. Jeg vil gerne sige indledningsvis; at jeg egentlig ikke synes, der er megen indbyrdes harmoni imellem disse to forslag, for hvis regeringen virkelig vil sætte ind for at sikre prisstabilitet, behøver man jo ikke at bekymre sig så meget om dyrtidsreguleringen. Der kommer nemlig ingen dyrtidsportioner, hvis priserne ikke stiger; men det sidste tror regeringen åbenbart ikke selv på, og så får vi altså nye prisstigninger et stykke ind i det nye år; og i den situation er pristalsreguleringen den eneste garanti, lønmodtagerne har mod en total udhuling af deres realløn i en 2-årig overenskomstperiode.

Vi kan gå ind for forslaget om prisstop.

Men jeg er ikke helt sikker på, at handelsministeren har ret i det synspunkt, at det ikke spiller nogen afgørende rolle, at forslaget først kommer nu. Min fornemmelse er den, at det havde været rigtigere af mange grunde at kalde folketinget ind den 22. september og have vedtaget loven på dette tidspunkt. Det vil være en næsten håbløs opgave på mange forskellige vare- og erhvervsområder at konstatere, hvordan priserne var på det tidspunkt, og altså dermed få klarhed over, hvorvidt loven overholdes.

Herudover vil jeg gerne sige, at spørgsmålet er også, om det er rigtigt, at dette prisstop udløber samme dag, som de nye overenskomster skal træde i kraft; det tvivler jeg en hel del på. Det spiller selvfølgelig en rolle her, hvad vi kan regne med at opnå i stedet for prisstopet efter 1. marts.

Der er en anden ting, som jeg synes skal med ind i billedet her, også fordi handelsministeren peger på, at det skulle fremme forhandlingerne på arbejdsmarkedet, at man fik klarhed om disse ting. Der sker som bekendt det den 1. marts, at arbejdsgivertilskuddet på i alt ca. 300 mill. kr. bortfalder i alle tilfælde efter de beslutninger, som er truffet indtil nu. Det, jeg gerne vil spørge om helt konkret, er: har regeringen i sinde at forlænge denne ordning? Det synes jeg det må være naturligt at få oplysning om under denne forhandling.

Jeg vil gerne videre sige, at regeringen har hævdet, at dette arbejdsgivertilskud, svarende til en dyrtidsportion, har været omkostningshæmmende og prisstabiliserende, men hvis det har været tilfældet, vil det betyde, at nye prisstigninger også på dette grundlag slippes løs den 1. marts, når tilskuddet ophører, og altså samtidig med at de nye kollektive overenskomster efter de forhandlingsregler, som lige er indgået mellem parterne på arbejdsmarkedet, skal træde i kraft.

Jeg tror også, man må regne med, at der i perioden fra 22. september i år til 1. marts 1971, bl. a. gennem stigninger udefra i priser og andet, vil være opsamlet et ganske betydeligt prispres, som altså også slippes løs på samme dato. Det mener jeg i virkeligheden betyder nye komplikationer for parterne i overenskomstforhandlingerne og altså ikke vil være den hjælp, som jeg forstod handelsministeren tilsigtede, det skulle være.

[Erling Dinesen.]

Jeg kan ikke se det rettere, end at overenskomstparterne i denne situation i nogen grad må spille med blind makker. De kan ikke vide noget som helst om, hvilke pristigninger der vil finde sted, når prisstoppet ophører; de kan ikke vide noget som helst om, hvorvidt opnåede forhandlingsresultater er sat helt eller delvis over styr dagen efter, at overenskomsterne er trådt i kraft. Det tror jeg nok man skal tænke alvorligt på. Det, de ved, er, at de i heldigste fald får nogen kompensation et halvt år senere, altså 1. september eller 1. oktober 1971, medmindre regeringen gør alvor af sine trusler — sådan har jeg opfattet dem, måske er det forkert — om at afskaffe dyrtidsreguleringen. Vi kan jo i alle tilfælde ikke med sikkerhed vide noget herom, så også det spørgsmål var det ganske nyttigt at få afklaret.

Må jeg endvidere sige, at baggrunden for dette lovforslag om prisstop formentlig er den socialdemokratiske antiinflationplan. Men prisstopforslaget er ikke, synes jeg, et tilfredsstillende alternativ til de prissænkingsforslag, som vi har fremsat, og som igennem nogen tid sammen med en række andre spørgsmål har været behandlet i folketingets 21 mands udvalg. Se, det er nok muligt, at prisstoppet kan forhindre januarpristallet i at stige så meget, at en dyrtidsportion udløses til marts eller april for henholdsvis arbejderområdet og tjenestemandsområdet, men i så fald er der en meget stor risiko for, at lønmodtagerne og andre bliver snydt, fordi der formentlig gennem prisstoppet højst opnås det, at toppen bliver skåret af pristallet.

Det lå anderledes med det forslag, vi har fremsat. Det socialdemokratiske forslag om nedsættelse af vigtige fødevarerpriser på 10 pct. betyder en prissænkning svarende til 3 hele pristalspoints. Der er altså fuld dækning. Jeg mener også, at det forslag, vi har fremsat, ville sikre langt større prisstabilitet i hele 1971, og det er baggrunden for, at vi fastholder det. Vi mener, at det bør supplere den prisstoplov, som vi her behandler. Det ville endvidere betyde — og det anser jeg for meget afgørende, meget vigtigt i den aktuelle situation — at arbejdsmarkedets parter fik langt bedre muligheder for at for-

handle sig til rette om en fornuftig og rimelig overenskomstløsning.

Det blev nævnt i statsministerens åbningstale i går, og handelsministeren var inde på det i sin forelæggelsestale i dag, at regeringen pr. 1. marts 1971 vil søge prisstoppet afløst af en lovgivning på noget længere sigt om priser og avancer, bl. a. med det formål at hindre, at prisstabiliteten i overenskomstperioden brydes af avancer eller lønglidning. Vi har forsøgt at få lidt nærmere at vide om, hvad en sådan ordning egentlig mere konkret kommer til at gå ud på. Hvordan skal det forstås? Vi har ikke fået noget klart svar endnu. Hvad kommer en sådan lovgivning reelt til at indeholde? Det synes jeg nok vi må have en nærmere forklaring på, og navnlig synes jeg — og her er jeg igen inde i det, som spiller en væsentlig rolle i situationen — at arbejdsmarkedets parter må vide besked med disse vilkår, før de går ind i de afgørende forhandlinger.

Den fremtidige lovgivning på dette område er ikke alene af betydning for arbejdsgiveisiden på arbejdsmarkedet. Også lønmodtagerne må være interesserede i at få besked, bl. a. om denne avancelovgivning med særlige kalkulationsregler vil gribe ind i bestående lønaftaler, gribe ind i de lønsystemer, der findes på arbejdsmarkedet — og om vi må regne med, at disse forskellige systemer bliver opretholdt og fornyet i de overenskomster, som skal tilvejebringes. Jeg synes nok, det var af værdi at få at vide, om den påtænkte avancelovgivning vil medvirke til at sætte det bevægelige lønsystem, der findes på store dele af arbejdsmarkedet, helt eller delvis ud af kraft. Man kan godt få den fornemmelse, når man som i går i statsministerens åbningstale får præsenteret, at man har det formål at hindre, at prisstabiliteten i overenskomstperioden brydes af avancer eller lønglidning. Lønglidning er jo mange forskellige ting, hovedsagelig noget produktivitetfremmende, som vi også samfundsmæssigt må have en interesse i.

Konklusionen af disse bemærkninger må være en opfordring til handelsministeren om at fremsætte dette lovforslag så hurtigt som muligt, så overenskomstparterne kender de fremtidige vilkår, når de nu skal til at forhandle. Det synes jeg er meget vigtigt.

Handelsministeren mente ikke, at der var

[Erling Dinesen.]

grund til at nære bekymring ved kontrollen. Jeg er lidt bekymret for, hvordan man vil klare den. Og hvad med kvalitetskontrollen? Jeg er klar over, at der bliver stillet yderligere midler til rådighed for monopoltilsynet, men er regeringen i stand til at oplyse, om det er muligt at få det fornødne kvalificerede personale? Også det vil jeg gerne have nærmere oplysninger om. Det er helt naturligt fastslået, at prisforhøjelser kun kan beregnes efter kostprincippet og altså ikke må beregnes på lagerbeholdninger. Princippet er rigtigt, men også her kunne jeg godt lide at vide, hvordan man vil kontrollere det.

Må jeg sluttelig sige — jeg ser, tiden er udløbet — at vi kan gå ind for prisstoplovgivningen, men vi har betænkeligheder ved udløbsdatoen den 1. marts. Vi mener, det socialdemokratiske antiinflationforslag må tages med, såfremt vi for alvor skal sikre prisstabilitet i 1971 og give overenskomstparterne rimelige vilkår at forhandle under.

Jørgen Jensen: Det prisstop, som her foreslås, er i princippet totalt for den indenlandske omsætning af varer, transport- og andre tjenesteydelser. Priser, takster og honorarer må indtil udgangen af februar 1971 ikke sættes højere end pr. 22. september i år. Der er ganske vist undtagelser fra denne hovedregel. I lovforslaget nævnes nogle konkrete tilfælde, der kan motivere højere priser, og desuden kan ifølge forslaget monopoltilsynet undtage vare- og erhvervsområder, hvor markedsforholdene eller varernes eller ydelseernes karakter taler derfor, men der kan ikke gives individuelle dispensationer fra prisstoppet.

Dette lovforslag griber altså ganske overordentlig dybt ind i den økonomiske markeds mekanisme, og det pålægger store såvel som små næringsdrivende tunge byrder. Jeg vil tro, at navnlig de små og mindre virksomheder kan få det ganske hårdt i de fem måneder, prisstoppet vil vare. Hvis en virksomhed udsættes for yderligere lønkrav og føler, at den må honorere i hvert fald nogle af disse krav, ja, så må den selv bære omkostningerne derved. En højere løn kan ikke væltes over på priserne. Det samme gælder for en række andre omkostningsstigninger. Men jeg indrømmer, at på dette grundlag

har de erhvervsdrivende også større kraft til at kunne sige nej til ikke fuldt berettigede krav.

Et prisstop af denne art medfører uundgåeligt tilfældigheder og vilkårligheder. Pr. 1. september udløstes nye dyrtidsportioner, og en af dem pålagdes virksomhederne. Nogle næringsdrivende har nået før den 22. september at indkalkulere denne helt legitime meromkostning i priserne; andre har ikke fået gjort det. Den sidstnævnte del af erhvervslivet må altså vente fem måneder, før man får chance for at ajourføre sine priser i overensstemmelse med det højere lønniveau. Dette viser klart, at sådanne handlende, håndværkere eller industridrivende går direkte ned i realindkomst. For mange af dem beskæres herved en i forvejen ikke særlig høj indkomst. Det er hårdt at måtte acceptere. I mange tilfælde går det direkte ud over levefoden, i andre tilfælde begrænses mulighederne for konsolidering og mulighederne for at skaffe midler til rationalisering eller udvidelser.

Fra så at sige alle erhvervsområder meldes der om en hård og stadig skærpet konkurrence, der ganske utvivlsomt er det bedste og mest effektive middel til at holde priserne i ave. Det gælder for industri, for håndværk og for handel, det gælder store såvel som små virksomheder. Er denne markeds mæssige prispolitik da ikke tilstrækkelig til at bryde den onde cirkel med stadig stigende løn- og andre omkostninger på den ene side og priserne på den anden side? Regeringen mener også, at en virkelig konkurrence på markedet er en effektiv prismekanisme.

Men vi ved alle, at landet står over for yderst alvorlige samfundsøkonomiske problemer, navnlig i relation til betalingsbalancen og pris- og omkostningsudviklingen. Derfor har regeringen ønsket at helgardere sig og befolkningen ved dette forslag om et prisstop. Vi er alle sammen interesseret i stabile priser. Det er vi både som producenter eller handlende og som forbrugere. Dette lovforslag skal altså ses som et vigtigt led i den sanerings- og stabiliseringspolitik, som nødvendigvis må føres, hvis de aktuelle problemer skal løses. Det er formålet med denne lov at skabe et ståsted, som handelsministeren udtrykte det, for de indkomstoppolitiske forhandlinger, som både organisatio-

[Jørgen Jensen.]

nerne og staten skal føre i den kommende tid. Vi må have en så god garanti som muligt for, at prisniveauet i dette efterår og den kommende vinter holder sig i ro. Det er lønmodtagerne — arbejdere, funktionærer og tjenestemænd — og det er erhvervslivet dybt interesseret i. Det er husmødrene og alle andre forbrugere også.

Nogle vil mene, at regeringen ved dette lovforslag så at sige spiller et godt kort fra sig og ikke kan være sikker på at få noget til gengæld senere hen. Jeg tror, at denne betragtning er for pessimistisk. Prisstabilitet er under alle omstændigheder et gode i sig selv. Men hertil kommer, at mit parti føler sig overbevist om, at bl. a. de organisationer, der i vidt omfang bestemmer indkomst- og omkostningsniveauet og dermed også delvis prisniveauet her i landet, vil være realistiske under deres forhandlinger i de kommende måneder og skabe resultater, der også kan stå for en kritisk samfundsøkonomisk vurdering. Regeringen baner med denne lov en vej frem mod bedre økonomiske tilstande på lidt længere sigt.

Jeg vil benytte lejligheden til, som også handelsministeren gjorde det, at tilbagevise de usaglige angreb, som desværre for ofte rettes mod erhvervslivet, mod handlende, mod håndværkere og mod industrivirksomheder. Al erfaring og alle officielle prisundersøgelser viser, at danske erhvervsdrivende i alt overvejende grad er lovlidige borgere, der holder sig bestemmelser og regler efterrettelige. Det vil uden tvivl også ske med hensyn til denne lov, selv om det kan ramme mange tungt og hårdt. Der er intet grundlag for at mistænkeliggøre den danske næringsdrivende for, at han skulle mele sin egen kage. Jeg tror også, at langt de fleste lønmodtagere og forbrugere har et godt og tillidsfuldt forhold til deres købmænd og andre detailhandlere, deres håndværkere osv. Jeg synes, vi må se at komme væk fra den urimelige og skadevoldende mistænkeliggørelse i disse dagliglivets forhold.

Til sidst et par enkelte bemærkninger til hr. Erling Dinesens udtalelser om, at det havde været endnu bedre, om folketinget havde været indkaldt allerede den 22. september. Ja, disse udtalelser har nu i hvert fald kun historisk interesse. Hertil kommer, at havde vi fået folketinget indkaldt — med

den højtærede formands velsignelse, naturligvis — ville vi formentlig være blevet udsat for kritik om, at nu skulle regeringen og regeringspartierne overdramatisere hele situationen. Endelig: hvis vi allerede den 22. september havde sagt, at nu ville vi fra begyndelsen af oktober indføre et prisstop, ja, så havde vi banet vejen for en hel række uønskede prisstigninger siden da.

Det skulle være fremgået, at det konservative folkeparti vil medvirke til dette lovforslags gennemførelse. Vi vil i udvalget arbejde sagligt som altid og tilpas hurtigt med forslaget, så det i denne uge kan blive ophøjet til lov.

Jens Peter Jensen (Sorø amt): Det er ikke særlig behageligt, at lovforslag nr. 1 i den nye folketingssamling er en restriktionslov af den karakter som det, der her foreligger. Men situationen i hele den økonomiske sammenhæng er en sådan, at netop denne omstændighed tilsiger, at der må tages politiske initiativer for at få rettet op på de skævheder, som så malende blev beskrevet i statsministerens åbningstale i går.

Det foreliggende lovforslag om prisstop er jo særdeles vidtgående. Det er også mere vidtgående, end tilsvarende lovgivning i visse tidligere situationer har været. Det bemærkes således, at prisforhøjelser kun kan beregnes efter kostprisprincippet og derfor ikke kan beregnes på lagerbeholdninger. Selv om dette princip ikke er ganske fremmed, så har man dog i andre situationer, specielt med så lange prisstopbindinger, som der her er tale om, haft en prislovgivning hvilende på genanskaffelsesprincippet.

Det bemærkes endvidere, at lovforslaget sætter meget snævre kriterier for godkendelse af prisforhøjelser. Producenter må kun forhøje priserne med beløb til dækning af stigninger i priser for råvarer og hjælpestoffer. Importører, grossister og detaillister må ved videresalg af varer alene forhøje priserne med beløb til dækning af stigning i indkøbsprisen. Der er altså reelt også tale om en avancestoplov. For transportområdet må takster alene forhøjes med beløb til dækning i udgifter til driv- og smøremidler; for tjenesteydelser må priser, takster og honorarer alene forhøjes med beløb til dækning af stigning i priser på materialer, som medgår til tjenesteydelsen.

[Jens Peter Jensen (Sorø amt).]

Jeg nævner disse forhold for at understrege, at priser ikke må forhøjes som led i avanceberegningen og ej heller på grund af stigende lønudgifter. De lønstigninger, som måtte forekomme i prisstopperioden, må, som den højtærede handelsminister har sagt, alene bæres af erhvervslivet.

Dette sidste forhold må kunne opfattes som forsøg på at bremse fænomenet lønglidning. Denne faktor har jo gjort sig stærkt gældende i de senere års lønudvikling. Årsagerne hertil er flere, en af de mere markante er den høje beskæftigelse. Her kan man dog ikke entydigt skyde på lønmodtagerne, der søger at tage, hvad de kan få. Arbejdsgiverne er også part i sagen; de vil gerne holde på arbejdskraften, og de går med til en lønglidning i forventning om at gøre en forretning derved. Hvis det foreliggende lovforslag gennemføres, sættes arbejdsgiveren i en anden situation end før. Jeg håber, det bliver forstået også af den anden part på arbejdsmarkedet, således at der kommer en dæmpning af lysten til at medvirke ved lønglidningen. Jeg tror nok, man skal være opmærksom på, at virkningen her kan blive en bevægelighed i arbejdskraften, der i mange henseender er ønskelig. Men vi vil også komme ud for en bevægelighed, der ikke er ønskelig, for vi må forstå, at væsentlige dele af vor eksportindustri ikke er stærk part i det forhold her. Der er andre, der i tide har haft bedre mulighed for at dække sig ind.

Mens jeg er ved denne side af problemstillingen, vil jeg pege på, at vi nok under udvalgsarbejdet må have opklaret, i hvilket omfang der kan tænkes at komme lønstigninger som følge af indgåede overenskomster. Omfanget må i nogen grad afgøre, om der er behov for visse ændringer, for hvis det er meget voldsomt, vil jeg da sætte et spørgsmålstejn ved rimeligheden i, at det er erhvervet alene, der skal betale.

Det fremgår af bemærkningerne, at priser, hvorefter der verserede sager ved monopolankenævnet den 22. september, kan reguleres i det omfang, klagerne får medhold. Er det med tilbagevirkende kraft? Det er også en ting, vi må have opklaret i udvalget. Jeg er også klar over, at der er virksomheder og brancher, der har fået dispensationer hvilende på den bestående lovgivning; men

med et vist forbehold knyttet til en bebudet lovgivning, hvis indhold man dog ikke kendte. Også det bliver vi nødt til at studere lidt, for der er jo ganske pikante juridiske forhold i denne sammenhæng. Vi skal også have opklaret, hvordan det forholder sig med godkendte prisforhøjelser, som ikke havde nået at træde i kraft den 22. september. Jeg går ud fra som en selvfølge, at de kan sættes i kraft, men det må vi have klaret; det kan være problemer for tidsskriftbranchen og forskellige andre.

Vi skal vel også have opklaret, om spørgsmålet om radio- og TV-licensen omfattes af denne lovgivning. Hvis man skal tage det sådan efter bogstaven, er det jo en sag, der passerer finansudvalget, og så skulle loven vel ikke omfatte den. Selv om det ligger sådan, at en licensforhøjelse først skulle træde i kraft, når denne lov udløber, så tror jeg, vi lige skal have en principiel drøftelse af disse ting, når vi nu skal tale om det alligevel, for vi skal jo have en lovgivning på lidt længere sigt senere hen.

Når lovforslaget føres ud i praksis, vil det, som den højtærede minister siger, medføre en udvidelse af monopoltilsynets administration og personaleantal. Det er den pris, som man må betale for, at en lovgivning af denne karakter kan komme til at virke efter sin hensigt.

Men jeg vil gerne understrege, hvad også den konservative ordfører gjorde, at der er flere om dette forhold her end monopoltilsynet. Forbrugerne spiller i denne sammenhæng en meget stor rolle, og her vil jeg vove den måske lidt interessante tese, at den omstændighed, at vi har valgt den 22. september som udgangspunkt, og at der er gået nogle dage siden da, og indtil loven gennemføres, har skabt en offentlig interesse om disse forhold, der bevirker fremme af forbrugernes prisbevidsthed. Man skal ikke stå ret langt tilbage i køen i købmandsbutikkerne for at høre forbrugere undre sig lydeligt over, at der er sket forandringer i priser, og købmanden og konen har meget travlt med at forklare, hvordan dette hænger sammen. Der er altså hos forbrugerne en tendens til at være mere og mere prisbevidste, og det er faktisk den bedste prislovgivning, man kan have her i landet.

Lad mig så sige, at den højtærede handelsminister sagligt har argumenteret for

[Jens Peter Jensen (Sorø amt).]

det foreliggende lovforslag og dettes nøje sammenhæng med en mere omfattende økonomisk saneringspolitik. Selv om forslaget utvivlsomt vil skabe adskillige problemer for erhvervslivet, alvorlige også for enkeltvirksomheder, er det mit indtryk, at der i vide kredse også indeh for erhvervslivet råder god forståelse for, at der tages skridt til at sikre et mere stabilt prisniveau. Det er et godt og rigtigt udgangspunkt for de tilrettelagte bestræbelser på at formulere en indkomstpølitik til supplerings af de hidtidige instrumenter: pengepolitik og finanspolitik, som ikke mere kan stå alene, hvis der skal sikres en rimelig balance i samfundsøkonomien og i vort økonomiske forhold til omverdenen.

I dag må interessen samle sig om det foreliggende lovforslag, selv om jeg godt kan se, at det er nok så spændende at filosofere over, hvad der skal ske, når vi har passeret 1. marts næste år. Den situation kan ikke ligge klar i dag, men vil blive påvirket af den økonomiske saneringspolitikens forløb og skæbne i de kommende uger.

Ud fra de her fremførte bemærkninger skal jeg på venstres vegne anbefale lovforslaget til velvillig behandling, hvorunder jeg går ud fra, at der også bliver givet de interesserede parter en rimelig mulighed for at fremføre synspunkter over for folketingsudvalget.

Bernhard Baunsgaard: Når dette lovforslag er gennemført, vil de priser, der var gældende den 22. september, være fastlåst indtil 1. marts næste år, og det vil kun være tilladt at forhøje priser, når priserne på råvarer og hjælpestoffer stiger, det vil sige, når der sker stigning i importpriserne. Principielt er alle varer og tjenesteydelser — også, det synes jeg er værd at understrege, landbrugets hjemmemarkedspriser — omfattet af loven; undtaget er alene varer, der normalt sælges ved auktion, som f. eks. fisk, frugt og grønsager, samt, og det er vel en selvfølge, de priser, der på anden vis fastsættes af folketinget eller dets finansudvalg, herunder naturligvis radiolicensen, som i øvrigt først skal fastsættes til et nyt niveau, når denne lov engang er bortfaldet.

Så kategorisk som denne lov end er, vil der alligevel i tidens løb opstå vanskelighe-

der med at fastholde priserne, og det er derfor nødvendigt, at der sættes ind med kontrol. Jeg behøver vel næppe at bruge megen tid til at udmale de vanskeligheder, der vil opstå, når én fabrikant måske lige netop har nået at få forhøjet priserne, medens en anden, der dækker det samme behov, måske lige netop ikke nåede at få forhøjet priserne. Jeg tror, der i erhvervslivet vil være stor forståelse for denne prislov, men det er indlysende, at et forhold som det, jeg lige omtalte, vel kan accepteres for en tid, men ikke kan accepteres i det lange løb, og derfor tror jeg, at regeringen har gjort rigtigt ved at begrænse lovens gyldighedsperiode til 5 måneder. 5 måneder kan vel være kort for os, der skal købe, men jeg er sikker på, at det vil være en lang periode for den erhvervsdrivende, der lige netop ikke nåede at få forhøjet prisen på linje med konkurrenterne.

Nu går alle ud fra, at priser kun kan sættes op, men vi må retfærdigvis indrømme, at det hænder, at priser går ned, og konkurrence er nok ikke så virkningsfuld en faktor, som man kunne ønske, men man må være klar over, at enhver lov, der fastsætter maksimalpriser — og det er i realiteten det, denne lov gør — efter en tids forløb har tendens til at virke, som om det var en lov om minimalpriser. Også af denne grund må lovens levetid begrænses. Vi så denne virkning i fuldt omfang under krigen, men denne gang er det forhåbentlig indlysende og klart, at tendensen vil blive modarbejdet af det store varetillbud, og vi håber, at dette vil være en afgørende faktor ved virkningen af loven. Desuden vil loven naturligvis få afgørende støtte i den stramme finans- og pengepolitik. Løsrevet fra denne sammenhæng ville en gennemførelse af denne prislov nok være betænkelig.

Handelsministeren har i de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, gjort opmærksom på, at monopoltilsynet, som skal føre kontrol med lovens overholdelse, må have øget personale til kontrollen, og der er anslået et beløb på 1,6 mill. kr. Om dette beløb slår til, kan man vel have sin stille tvivl om, men vi skal ikke være de første til at bebrejde ministeren, hvis det viser sig, at det bliver noget dyrere at administrere denne lov, når blot lovens formål opnås.

Lovforslaget er blevet modtaget godt i

[Bernhard Baunsgaard.]

offentligheden sammen med de øvrige forslag, som regeringen har fremsat. Politiken offentliggjorde resultaterne af en undersøgelse, der viste, at to tredjedele af Danmarks befolkning mente, man skulle se at nå til forlig. Jeg tror, vi skal lægge os dette på sinde.

Jeg kan ikke lade være at gøre opmærksom på, at Forbrugerrådet i en udtalelse har givet dette lovforslag sin fulde støtte. Man peger i en udtalelse på en række forhold, som jeg allerede har nævnt, og nævner endnu flere. Jeg mener, at nogle af dem praktisk kan indgå i de drøftelser, vi skal have i det udvalg, der nedsættes. Jeg tænker f. eks. på betragtninger om, at monopoltilsynet bør overveje, hvorledes et fald i importpriserne kan slå igennem. Af stor værdi for lovens gennemførelse er det, at Forbrugerrådet tilsiger monopoltilsynet sin fulde støtte, og at Forbrugerrådet vågent vil følge med i prisudviklingen. Jeg håber, det vil lykkes at få de aktive forbrugere ind i kontrollen, og at det lykkes at sætte forbrugernes bedre i stand til at vurdere priser og kvaliteter. Det må blive en bestræbelse, som vi i den kommende tids lovgivning understøtter. Vi kan også håbe, at forbrugerkommissionen kan give os gode anvisninger på at gennemføre dette.

Jeg tror som sagt, vi skal være glade for dette tilsagn fra Forbrugerrådet, ligesom jeg går ud fra, at det store flertal af de handlende loyalt vil medvirke til, at denne lov bliver gennemført og overholdt, for det er en vigtig lov i den række af foranstaltninger, som regeringen har foreslået til en forandring af den økonomiske udvikling her i landet.

Forbrugerne vil naturligvis med glæde og tilfredshed notere, at priserne ikke må stige, men det er helt afgørende, at det samtidig siges så klart, som det er sket i loven, til såvel arbejdsgivere som lønmodtagere, at det også er meningen med denne lov at stoppe den lønglidning, der ikke er dækning

for ved produktivitetsstigning. For det, der har plaget dansk økonomi især i det sidste 1-1½ år, er lønglidningen. Den er især kommet de mere vellønnede til gode, mens de lavtlønnede har måttet forlade sig på overenskomstforhandlingerne for at opnå lønforbedring. Det fastslås indirekte i loven gennem den omtale af faktorer, der kan begrunde prisstigninger, at lønglidninger ikke er en lovlig begrundelse. Kan virksomheden bære en lønglidning, enten fordi der sker en rationalisering i virksomheden, eller fordi der ikke er en effektiv konkurrence, ja, så er der plads til lønstigning, men den lønstigning, der hidtil har fundet sted på forbrugernes bekostning, og som omgående har sat sig spor i en prisstigning med påfølgende pristalsstigning og derpå følgende lønstigning, ny prisstigning osv., den er nu udelukket.

Det er helt afgørende, at vi nu får en pause, så vi får tid til at vænne os til en nyorientering i vor økonomiske politik, så vi kommer væk fra forestillingen om, at priser og lønninger altid vil stige, så vi roligt kan sætte os i udgifter, fordi vi vil tjene mere gennem lønstigning. Vi er nødt til at tænke nyt på dette område, og det radikale venstre er derfor tilfreds med, at dette lovforslag er fremsat. Vi håber, at alle parter i de kommende overenskomstforhandlinger vil benytte denne periode med ro i priserne til at overtænke det ansvar, der hviler på organisationerne, ligesom vi håber, at partierne her i folketinget vil modtage den invitation, som regeringen har sendt, i positiv ånd og også vil medvirke til den nødvendige forandring i den økonomiske udvikling.

Det er ikke en katastrofe, at vi ét år bruger 4 pct. mere, end vi tjener, aldeles ikke; men det er særdeles betænkeligt, hvis vi vænner os til at gøre det det ene år efter det andet. Vi er i det radikale venstre på dette punkt helt enige med Forbrugerrådet, når dette fastslår, at denne prislov ikke alene vil bekæmpe øjeblikkelige skavanker, men er et led i løsningen af de langsigtede problemer.

Aksel Larsen: Dette lovforslag er fremsat i overensstemmelse med det eneste kontante, statsministeren sagde i sit såkaldte oplæg til arbejdsmarkedets organisationer den 22. september. Det eneste konkrete, han dér bebudede, var et prisstop, som skulle løbe fra 22. september til 1. marts, og det er lovforslaget herom, vi behandler. Så får vi jo håbe, at det ikke bare er et led i regeringens psykologiske krigsførelse mod krisen: At jeg siger dette, kan jeg begrunde med at citere lidt af, hvad statsministeren sagde i sin redegørelse til organisationerne. Han sagde:

„Det er regeringens forventning, at arbejdsmarkedets parter vil udnytte dette tidsrum, hvor prisstabilitet er sikret, til at enes om aftaler, der holder lønudviklingen i den kommende overenskomstperiode inden for sådanne snævre rammer, at en fortsat stabil prisudvikling kan opnås.“

For mig at se er sagen reelt den, at hvis det nu lykkes os ved hjælp af denne prisstoplov at skaffe en vis prisstabilitet, indtil de ny overenskomster træder i kraft, så håber vi, at arbejdsmarkedets organisationer vil finde ud af, at der skal meget, meget små lønforhøjelser til, eller måske slet ingen, i de kommende 2 år, uden at regeringen dér kan love nogen prisstabilitet.

Jeg synes, dette skulle siges. Men i øvrigt må jeg naturligvis erkende, at det lovforslag, som vi her behandler, er så vel gennemtænkt i hele sin udformning, som man kunne vente af handelsministeren.

Prisstoppet gælder fra 22. september, således at ingen priser må forhøjes ud over, hvad de var den 22. september, for alle varer og tjenesteydelser, dog med visse undtagelser. Jeg kunne naturligvis rejse det spørgsmål, som allerede hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) har rejst, hvordan det er med en lov med tilbagevirkende kraft, men jeg går ud fra, at dér har regeringen garanteret sig og er sikker på, at dette vil kunne holde, så den ikke kommer ud for, at man forsøger at antaste loven, hvis den bliver vedtaget, hvad jeg går ud fra den bliver.

Jeg finder, det er særlig godt, at man i lovforslaget har en meget stærk paragraf, det er § 4, hvor det i stk. 2 siges, at virksomheder, som er omfattet af loven, skal kunne godtgøre, at deres priser er lovlige. Bevisbyrden påhviler virksomhederne. Det er

ikke monopoltilsynet, der skal bevise, at priserne er ulovlige. Jeg finder, det er en vældig god formulering, og hvis den vil gå igennem hele lovens administration, så vil der sikkert blive opnået en del.

Alligevel er det nødvendigt at rejse et spørgsmål, som andre har rejst: hvordan vil det være med kontrollen? Hvordan vil monopoltilsynet eller forbrugerne kunne vide ganske bestemt, hvad en bestemt vare kostede den 22. september — det er jo snart længe siden — og hvordan vil det være med mulighederne for at omgå loven? For selv om der er sagt mange smukke ord om de erhvervsdrivende, så ved vi også godt, at hvis der er mulighed for at finde huller i en lov eller i den måde, den administreres på, så gør man det. Der kan jo ske kvalitetsændringer og eventuelt kvalitetsforringelser, der kan ske forringelser i den service, virksomheden yder køberne, eller man kan anvende det nyopfundne princip med leveringsomkostninger for en vare, som ikke er en del af varens pris. Der kan findes sådanne muligheder.

Men det kan jo godt være, at den konservative ordfører hr. Jørgen Jensen har ret, når han siger, at de erhvervsdrivende her i landet er gennemhæderlige, så man skal ikke være bange. På den anden side blev han modsagt af venstres ordfører, hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt). Jeg må for øvrigt sige om hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt)s tale, at jeg var ikke helt klar over, om han egentlig anbefalede lovforslaget, men jeg går ud fra, at han i hvert fald ikke opfordrede til at stemme imod det. Hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) sagde stik modsat hr. Jørgen Jensen, at han havde gjort studier ude i marken i købmandsbutikkerne og opdaget, at købmændene havde forfærdeligt besvær med at forklare eller bortforklare nogle pristigninger, som husmødrene gjorde vrøvl over. Det er jo meget beklageligt, hvis han har sådanne praktiske erfaringer; han må vel afgøre med den konservative ordfører, hvem af dem der har ret.

Jeg vil efter denne lille udflugt holde mig til det, der står i lovforslaget, og det, der er sagt af ministeren, at denne lov vedrører enhver form for erhvervsudøvelse. Det er et meget stærkt ord; men jeg må sige, det bliver svækket ganske betydeligt af det, der står i bemærkningerne til lovforslaget, og

[Aksel Larsen.]

jeg henstiller virkelig til overvejelse her og i udvalget og i ministeriet, om disse bemærkninger bør blive stående. Der gøres i bemærkningerne til lovforslaget en række undtagelser — ud over dette med priser, der fastsættes ved lov eller godkendelse af finansudvalget o. lign. Der gives her eksempler på områder, der forudsættes undtaget fra loven, nemlig salg af levende dyr, salg af blomster, antikviteter, kunst og brugte varer, salg af korn, foderstoffer og sukkerroer, auktionssalg af varer, der normalt sælges ved auktion, herunder fisk, frugt og grønsager — altså hele torvehandelen — tilbudsgivning ved licitation, kontingenter til sygekasser, brancheforeninger og lignende, bankers og sparekassers renteberegning og forsikringspræmier. Det forekommer mig, at det er lidt vel mange undtagelser. Når lovteksten og ministeren siger, at loven gælder enhver form for erhvervsudøvelse, og dette gælder salg af alle varer, så forekommer det mig betænkeligt med disse undtagelser.

Jeg vil i særdeleshed sige, at det, vi måske trængte mest af alt til her i dette land, det var et prisstop, hvad angår jord og fast ejendom. Jeg tror, den værste kilde til inflation herhjemme er jord- og ejendomsprisernes himmelflugt, og jeg kunne da godt tænke mig overvejet, om vi ikke bør interessere os for specielt at sætte noget om dette ind i loven eller eventuelt lave en særlig lov, som kan stoppe disse prisstigninger.

Må jeg for øvrigt lige fra småtingsafdelingen hente en bemærkning om, at de såkaldte slagvarepriser af 22. september skal ikke gælde, altså hvis en virksomhed som led i salgsfremmende foranstaltninger har sat visse varer særligt ned. Jeg kan ærligt talt ikke se, at de fiduser, visse supermarkeder anvender for at lokke kunder ind, skal gå fri for tiltale efter dette. Den pris, den pågældende vare blev solgt for i den forretning den 22. september, bør gælde.

Endelig spørgsmålet om lovens gyldighedstid. Den er gyldig til udløbet af februar, altså til 1. marts. Her må jeg igen henvise til statsministerens redegørelse til organisationerne af 22. september, hvor han siger:

„Under denne forudsætning vil det da være regeringens agt at lade det midlertidige prisstop, der udløber pr. 1. marts

1971, afløse af en lovgivning på noget længere sigt om priser og avancer.“

Det kan jo gøre det lidt betænkeligt at vedtage en bestemmelse om, at denne lov udløber den 1. marts. Jeg går ud fra, at en lovgivning på noget længere sigt om priser og avancer skal udarbejdes — det har jeg forstået på regeringen — på grundlag af, hvad der er blevet aftalt mellem arbejdsmarkedets parter eller eventuelt forordnet af regeringen, jfr. dagsordenen af 15. maj. Ja men disse forhandlinger kan jo trække ud til hen i februar, måske helt til 1. marts, og så står man der den 1. marts og har ikke udarbejdet nogen forslag til varig lovgivning. Det synes jeg, man skal tænke på. Man må enten forlænge fristen eller forberede sig på, at man må forlænge loven for en kortere tid, når vi når så langt frem.

Forudsætningen for, at vi kan tage endelig stilling til dette lovforslag — og jeg har ikke ringe sympati for det — er naturligvis, at vi får oplysning om nu under behandlingen af dette lovforslag: hvilke tanker gør regeringen sig med hensyn til den lovgivning, der skal afløse prisstoppet, når dette prisstop ophører? Nok har regeringen holdt alle sine andre udspil i yderste almindelighed, men den må have gjort sig nogle tanker om, hvad det er, den så vil komme med. Forudsætningen for, at vi uden videre kan anerkende dette, er naturligvis, at vi ved, hvad regeringen pr. 1. marts fører i sit skjold.

Sigsgaard: Et prisstop er jo uhyre populært, og det skyldes nok, at det ikke rigtig står klart, hvor dårligt det virker. Det er næsten umuligt at kontrollere det.

Ministeren søger nu monopoltilsynets stab udvidet, og det er udmærket, men da VS i marts måned foreslog en sådan udvidelse, da stemte ministeren og resten af tinget imod. Med de nuværende opgaver er tilsynet underbemandet, og det var baggrunden for VS-forslaget i marts. Det skrev ministeren selv i bemærkningerne til forslaget til finanslov. Den udvidelse, der nu skal ske, er ikke tilstrækkelig, siger ministeren næsten direkte i bemærkningerne til prisstopforslaget; idet han siger, at der vil blive brug for en del overarbejde. Han tog også her i dag forbehold over for muligheden af at få tilstrækkeligt kvalificerede folk. Men når tilsynet

[Sigsgaard.]

hidtil har været underbemandet, og når det nu ikke får mandskab, der svarer til den arbejdsforøgelse, der bliver tale om, ja, så bliver tilsynet jo endnu mere underbemandet i forhold til opgavernes omfang, end det hidtil har været. Hidtil har kontrollen været utilstrækkelig, og det har ministeren faktisk selv sagt i bemærkningerne til finanslovsforslaget. Med en for lille mandskabsudvidelse bliver kontrollen selvfølgelig endnu mere utilstrækkelig.

Men når det er sagt, må jeg tilføje, at selv med ti gange flere folk i monopoltilsynet vil det være næsten umuligt at administrere et prisstóp, og det er desværre ikke et dogme, som ministeren sagde, men en realitet.

Prisen kan forhøjes ved, at der fyldes lidt mindre i dåsen, eller ved, at kvaliteten forringes lidt. Det er svært at kontrollere. Det er også tvivlsomt, om de efterundersøgelser efter tidligere prisstóp, som ministeren nævnte, har kunnet vise, i hvor høj grad noget sådant er sket. Der kan også komme helt nye produkter på markedet eller ændrede produkter, og der er allerede, fremgår det af dagspressen, overvejelser i gang på forskelligt hold om, hvordan man nu omgår dette prisstóp, f. eks. ved ændring af produktet. I sådanne tilfælde hjælper prisstópet altså ikke så forfærdelig meget.

Nu kunne der selvfølgelig gøres noget for at gøre prisstóppet mere effektivt. Forbrugerrådet foreslår, at aktive forbrugere indtræder i samarbejde med prisinspektørerne, og jeg går ud fra, at vi får et svar fra ministeren på det forslag. Går ministeren ind for det? Rådet efterlyser mulighed for prisundersøgelser og bedre mulighed for at offentliggøre resultatet. Spørgsmålet er: vil ministeren stille penge til rådighed for noget sådant? Rådet foreslår, at de nugældende kvantiteter og kvaliteter skal bevares i stoppets løbetid. Vil ministeren være med til at ændre loven på det punkt? Rådet foreslår også, at loven skal indeholde en bestemmelse om, at prisfald på råvarer og hjælpestoffer skal bevirke prisedsættelse. Er ministeren enig i det? Endelig foreslår Forbrugerrådet, at prisangivelse pr. måleenhed bliver obligatorisk. I dag prøver fabrikanterne ikke så sjældent at lokke os til at købe med store flotte flasker eller dåser, som så indeholder væsentlig mindre, end man skulle

tro. Hvis loven sagde, at f. eks. kiloprisen skulle stå højt og tydeligt på varen, så ville den slags fup blive sværere. Derfor: går ministeren ind for obligatorisk prisangivelse pr. måleenhed, sådan som Forbrugerrådet nu foreslår det?

Jeg kan jo ikke vide, hvad ministeren vil svare på de spørgsmål, men det kan nok undre, at forslag som dem, Forbrugerrådet her stiller, ikke er med i lovforslaget.

Monopoltilsynet har en ganske betydelig erfaring med sager som den, det her drejer sig om, og tilsynet ved selvfølgelig, at sådanne forslag, som altså er fremsat af Forbrugerrådet, er nødvendige, hvis prisstóppet skal være effektivt. Derfor må man næsten formode, at tilsynet over for ministeren har foreslået, at sådanne bestemmelser skulle med i lovforslaget. Når de alligevel ikke er kommet med, tyder det jo på, at ministeren er imod dem eller ikke har ment, de har været nødvendige, eller hvad motiveringen nu kan være. Hvis det er rigtigt — og det vil ministerens svar om lidt eller under udvalgsbehandlingen vel bekræfte eller afkræfte — ja, så må konklusionen blive, at regeringen ikke har tilstrækkelig vilje til at gøre prisstóppet så effektivt som muligt.

Jeg beder i det hele taget om, at der på de spørgsmål, som er stillet her, bliver givet svar på på den ene eller på den anden måde og ikke kun mundtligt over for udvalget, for så er der jo medlemmer, så er der partier her i salen, der ikke vil få kendskab til svaret. Jeg beder altså om, at der kommer besvarelse enten her i dag eller i skriftlig form.

Men jeg må fastholde, at selv om alle Forbrugerrådets forslag blev imødekommet, så ville et prisstóp alligevel ikke blive effektivt. Masser af firmaer har hemmelige regnskaber, og selv de offentliggjorte regnskaber er svære at gennemskue, er for lidt detaljerede. Derfor har alle forsøg på at bestemme priser og profiler i de kapitalistiske lande hidtil været fiaskoer. Jeg kan nævne som en kuriositet her i dag, at et af de største eksperimenter i den retning blev gjort i Det tredje Rige, hvor et vældigt bureaukrati blev bygget op for at kontrollere priser og profiler. Også det forsøg led ynkeligt skibbrud.

Skulle priser og udbytter virkelig kontrolleres, så måtte forretnings- og bankhemmeligheden ophæves, og så måtte lønmodtagerne være kontrollører på hver eneste virk-

[Sigsgaard.]
somhed — foruden den forbrugerkontrol, der er talt om — men det drømmer regeringen jo ikke om.

Det ville være uærligt at anbefale et lovforslag, som man efter sin bedste overbevisning finder ikke kan komme til at virke, og derfor vil jeg ikke anbefale lovforslaget. VS vil ikke stemme for forslaget, sådan som det ligger nu; jeg ved jo ikke, hvor meget det kan blive ændret under udvalgsbehandlingen, men kommer det tilbage nogenlunde uændret, må vi undlade at stemme.

Stigende råvarepriser skal efter forslaget kunne begrunde højere priser, og jeg skal lige i en parentes nævne, at det bl. a. vil sige, at olie og benzin på grund af stigende fragtrater — fragtraterne er jo nu højere end på noget tidspunkt siden Koreakrigen — vil blive væsentligt dyrere. Hvis regeringen får held til at få dyrtidsreguleringen afskaffet, vil lønmodtagerne ingen kompensation få for disse prisstigninger f. eks. på olie og benzin, som jo udfylder en ganske stor plads i forbrugernes budgetter. Det vil sige, at reallønnen vil blive forringet, og en sådan detalje gør ikke regeringsindgrebene mere acceptable, tværtimod.

Det er at putte lønmodtagerne blår i øjnene, når regeringen til gengæld for prisstoppet, som kun er lidt værd, vil have dem til at sælge dyrtidsreguleringen og vil have dem til at afstå fra lønforhøjelser, der svarer til produktionsstigningen, sådan at arbejdsgiverne i stedet for kan skrue profitten op. Det går VS selvfølgelig ikke med på. Den ret, som regeringen har købt sammen her af prisstop, lønstop og likvidering af dyrtidsreguleringen, er gift for lønmodtagerne. Folketinget kan ikke uskadeliggøre denne gift, for regeringen har flertallet bag sig, men det kunne jo være, at lønmodtagerne simpelt hen nægter at fortære denne ret.

Lis Groes: Prisstop lyder forjættende. Vi har oplevet en periode med stadig stærkere prisstigninger, og derfor kan vi hilse dette lovforslag med glæde. Jeg er også glad for den brede tilslutning, der har været blandt ordførerne her i dag til betydningen af, at forbrugerne aktivt inddrages i overvågning af dette prisstop.

Forbrugerrådet har, som flere ordførere anførte, påpeget en række punkter, der vil

kunne sikre mod omgåelse af loven, og jeg håber meget, at vi gennem udvalgsarbejdet vil kunne få disse punkter accepteret. Skal forbrugerne have sikkerhed for lovens effektivitet, må vi kræve en videregående oplysningspligt over for forbrugerne. Det er for mig uforståeligt, at forbrugerne ikke har krav på at få at vide ved indkøb af en vare, både hvad kiloprisen er, og hvor meget pakningen indeholder, samt i det omfang, man kan give det, også oplysninger om kvaliteten.

Jeg skal ikke forlænge debatten unødigt her i dag, idet jeg vil henvise til den skrivelse, Forbrugerrådet har sendt til regering og folketing, men jeg vil gerne høre ministerens reaktion på og vurdering af de stillede forslag.

Jeg vil gerne understrege, at priskonkurrencen må ikke sættes i stå på grund af denne lov. Det er nødvendigt, at prisfald kan slå igennem, det er nødvendigt, at vi fortsat kan vurdere, hvor man køber varerne billigst. Vi ved, at den samme vare ikke koster det samme overalt, og vi må gennem løbende prisundersøgelser kunne få en bedre vurdering, end det i øjeblikket er muligt.

Handelsministeren (*Knud Thomsen*): Det er mit indtryk efter at have hørt på ordførerne, at forslaget bortset fra hr. Sigsgaards bemærkninger har fået en velvillig modtagelse. Jeg vil gerne have lov til at sige, at det fortjener det også. Det kan kritiseres i mange henseender, men det er ubetinget det stærkeste middel, der kan sættes ind, når man ønsker at tilvejebringe en rolig prisudvikling i et stykke tid. Det er så stærkt et middel, at jeg kan sige til hr. Erling Dinesen, at alene af den grund må jeg bestemt afvise, at det skulle kunne forlænges ud over den 1. marts ved overvejelser, der skulle finde sted allerede nu. Jeg er overmåde betænkelig ved dets virkning i løbet af 5 måneder, men det er jo det, jeg har foreslået.

Et andet spørgsmål, som hr. Erling Dinesen rejste, stod i forbindelse med datoen den 1. marts 1971, nemlig om regeringen ville forlænge den særlige dyrtidsportionsordning, der for øjeblikket er truffet, hvorefter vi refunderer den ene af dyrtidsportionerne. Jeg kan sige, at det ikke er regeringens hensigt at fortsætte med denne ordning.

[Handelsministeren.]

Nu står det mig ikke helt klart, hvad hr. Erling Dinesen tænker på i sin kraftige interesse for det lovforslag, der skal følge dette. Vi har jo haft en lille forudgående drøftelse, som hører hjemme i sidste uge, men i forrige folketingsår, og som der derfor ikke skal henvises for meget til. Det står mig ikke helt klart, om hr. Erling Dinesen tænker på dette lovforslag eller det kommende, når han taler om, at det kunne tænkes at øve indflydelse på lønssystemerne — jeg tror, det var det udtryk, hr. Erling Dinesen brugte. Efter min mening vil intet af forslagene gribe ind over for forholdet mellem normal-lønslagene og minimallønslagene — vi drøftede det en lille smule forleden dag. Men forslaget har naturligvis en anden virkning, for man må erkende, at den lønglidning, der har fundet sted i den nuværende overenskomstperiode, har været overordentlig forskellig inden for de forskellige fag og erhvervsgrupper. Der er ikke spor af tvivl om, at en lønglidning har kunnet være mest effektiv inden for hjemmemarkedsområderne; her kan man atter nævne byggeområdet og specielt murerne i modsætning til f. eks. smedene, der trods deres glidende lønssystem, løfteparagraf osv. er kommet bagud, fordi de i meget høj grad har medlemmerne beskæftiget enten i eksporterhvervene eller i de med import konkurrerende erhverv. Det viser sig også i statistikkerne. Der vil under en prislovgivning som denne eller under andre former for prislovgivning, f. eks. kalkulationsordninger, være en tendens til, at der ikke længere er frit slag til at kunne lægge lønglidning på priserne, og det vil have en indflydelse.

Dernæst må jeg sige, at under et prisstop vil der være større tilbøjelighed til inden for de forskellige virksomheder eller fag at søge mere over til akkordsystemer, til bonussy-stemer eller andre produktivitetsfremmende lønssystemer, hvilket i og for sig må siges at være et gode.

Jeg må sige til hr. Erling Dinesen som til andre, der har været inde på det, at en kvalitetskontrol kan jeg for øjeblikket ikke lade monopoltilsynet beskæftige sig med, det lader sig ikke gøre. Vi vil sprænge rammerne, hvis vi lægger mere på monopoltilsynet, end det foreliggende lovforslag foruden

monopoltilsynets normale forvaltning af monopollov og prisindseendelov gør nødvendigt.

Jeg takker for hr. Jørgen Jensens bemærkninger, som jeg fandt viste en forståelse af både det, der kan være godt, og det, der nødvendigvis må være dårligt i en prisstoplovgivning. Specielt takker jeg for bemærkningerne om, hvorvidt lovforslaget skulle have været fremsat den 22. september; jeg har fundet, at jeg ikke kunne svare hr. Erling Dinesen bedre, end hr. Jørgen Jensen gjorde i denne henseende.

Hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) nævnede spørgsmålet om bevægelighed af arbejdskraften. Jeg har allerede antydningvis i mit svar til hr. Erling Dinesen kunnet vise, at der kan være tale om nogen bevægelse af arbejdskraften, således at eksporterhvervene under en lovgivning som denne skulle få noget lettere ved at konkurrere med hjemmemarkeds erhvervene om arbejdskraften.

Hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) kom ind på nogle punkter, som jeg gerne vil berøre. Hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) følte, at der kunne være enkeltvirksomheder, der blev ramt så hårdt af de bevægelser, der stadig væk kan finde sted inden for overenskomsterne, at monopoltilsynet burde have bemyndigelse til at undtage sådanne virksomheder.

Jeg må allerede her tage afstand fra det. Jeg har sagt meget kraftigt i min fremsættelsestale, at individuelle dispensationer må jeg tage afstand fra, det vil ødelægge og umuliggøre en hvilken som helst administration af denne lov.

Der kan i alt fald ikke være tale om pristalsforhøjelser inden for overenskomsterne. Der kan være tale om lønstigninger f. eks. inden for minimallønssystemet som i jernet. Disse forudsættes i princippet at være prisneutrale. I den udstrækning, de ikke er det, må de bæres af den pågældende arbejdsgiver ligesom andre lønstigninger, som kan finde sted under påberåbelse af overenskomsterne. Der er visse reguleringer, som finder sted på basis af statistik — jeg kender ikke disse forhold meget nøje — på basis af, at man er kommet ud af niveau med andre virksomheder inden for samme branche. I den udstrækning, disse lønstigninger dækkes

[Handelsministeren.]

af overenskomsten, giver loven, som den her er formet, ikke hjemmel for, at priserne kan forhøjes i tilsvarende grad.

Hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) rejste det særlige spørgsmål, om prisforhøjelser, som monopolankenævnet måtte tillade, og som jo respekteres ifølge dette lovforslag, ville få tilbagevirkende kraft til 22. september. Det vil de i lighed med tidligere praksis ikke få.

Endelig nævnte hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt), at der under monopoltilsynets daglige arbejde løbende fremsættes en række anmodninger om at måtte iværksætte prisforhøjelser. Om dette kan jeg sige, at som loven er formet, gælder det — hvad enten ens virksomhed befinder sig inden for det af monopoltilsynet gennem blivende lovgivning eller gennem midlertidig lovgivning beherskede område eller ude i det frie erhvervsliv, hvor der bortset fra tjenesteydelserne for så vidt har været fri prisansættelse — at det er den pr. 22. september brugte pris, der tæller, og har man ikke hævet sin pris den 22. september, så fanger bordet. Dette er det uretfærdige, kan man sige, ved en prisstoplovgivning. Men hvad enten forslaget er fremsat for folketinget i dag med virkning fra 22. september, eller forslaget, hvis jeg må sige det, var kommet som en tyv om natten og var blevet gennemført i dag uden at nogen vidste, det ville komme, er forholdet med datoen det samme. En bestemt dato indeholder altid en urimelighed, når man vil tillade prisforhøjelser, der har fundet sted før denne dato, og ikke vil tillade prisforhøjelser efter denne dato. Der er ingen tvivl om min hensigt, nemlig at datoen ved praktiseringen må være den absolutte. Det er for øvrigt nærmere beskrevet i bemærkningerne.

Jeg takker for hr. Bernhard Baunsgaards indlæg. Hr. Bernhard Baunsgaard har som den eneste af ordførerne nævnt, at et af de argumenter, der taler for, at en lovgivning som denne ikke må fortsættes for længe, er, at den kan have en tilbøjelighed til at blive en minimalprislovgivning. Det er rigtigt. Nu spørger hr. Bernhard Baunsgaard imidlertid samtidig, om fald i importprisen ikke burde give anledning til prisfald. Jo, men det kan ikke indbygges i en prisstoplovgivning, at man samtidig har en almindelig avancekon-

trol for virksomhederne, der omfatter hele landets erhvervsliv. Man må gøre sig klart, at i så fald er monopoldirektoratet i hele sin virksomhed faktisk på forhånd druknet i uoverskuelige problemer. Det vil derfor — og dette indeholder for så vidt også delvis et svar til fru Lis Groes — ikke være muligt at påbyde i almindelighed, at faldende importpriser skal give sig udslag i prisnedsættelser. Det kan ikke kontrolleres, og derfor bør det ikke med i denne lovgivning. Jeg formoder, at det ligger en lille smule anderledes ved § 24-virksomhederne, som i forvejen er registreret, men det vil jeg gerne have lov til at drøfte under udvalgsarbejdet.

Hr. Aksel Larsen beskæftigede sig med det juridiske holdbare i at dekretere prisstop med de pr. 22. september gældende priser. Jeg føler mig fuldstændig overbevist om det juridisk holdbare heri og vil med sindsro imødesætte dette spørgsmål anfægtet.

Jeg takker for hr. Aksel Larsens klare forståelse af § 4 med hensyn til bevisbyrden. Det er en meget væsentlig del af denne lovgivning.

Jeg gør endvidere opmærksom på, at undtagelserne, som er nævnt i bemærkningerne til § 4, og som hr. Aksel Larsen beskæftigede sig med, som det fremgår af min fremsættelsestale er nogle af de mange varer og tjenesteydelser, som man af administrative og tekniske grunde hidtil har måttet undtage fra sådan lovgivning. Det er altså praktiske og tekniske og administrative grunde, der taler for det, og ikke andet.

Hr. Aksel Larsen mente, at det var godt, om virksomheder, der havde haft en slagvare den 22. september, blev hængende på den pris. Det synes jeg ikke er rimeligt, og det ville ramme den prisbevægelighed, der bl. a. er i en række forretningsarter, hvor man på basis af store indkøb, f. eks. af bestemte kødvarer, i en bestemt uge kan holde en meget lav pris, som ikke lader sig oprettholde under andre indkøbsforhold.

Jeg opfattede med beklagelse hr. Aksel Larsen på den måde, at en forudsætning for socialistisk folkepartis tilslutning til det her foreliggende lovforslag måtte være, at der allerede under den nu forestående udvalgsbehandling skulle gives oplysninger om den næste lovgivning på dette område. Jeg må sige, at det vil jeg ikke kunne give, og jeg håber ikke, at man af den grund vil forsinke

[Handelsministeren.]

dette lovforslags behandling. Hvis jeg skulle give et råd, burde det med sikkerhed færdigbehandles helst i dag og i alt fald på fredag for ikke at stille erhvervslivet over for større usikkerhed end højst nødvendigt.

Hr. Sigsgaard har meget indgående spurgt mig om, hvad jeg siger til Forbrugerrådets henvendelse, som han formoder jeg har fået. Jeg har ikke fået nogen henvendelse fra Forbrugerrådet i denne sag. Jeg har i går på min pult her i folketinget, som vist alle har fundet det, fundet en kopi af et brev skrevet til regering og folketing. Jeg formoder, at udvalget kunne ønske dette brev kommenteret, og jeg skal gerne være parat til at gøre dette.

Et bestemt punkt rejste hr. Sigsgaard imidlertid, som jeg hellere straks, om jeg så må sige, vil aflive. Det drejede sig om, hvorvidt aktive forbrugere kunne inddrages i et samarbejde med prisinspektørerne, hvis jeg forstod spørgsmålet rigtigt. Svaret er i så fald nej, det kan de ikke. Monopoltilsynet og monopoldirektoratet vil naturligvis med glæde modtage alle henvendelser fra forbrugere, forbrugerorganisationer og forbrugergupper, og alt efter deres soliditet vil de naturligvis indgå i monopoldirektoratets forberedende arbejde, men noget organiseret samarbejde mellem monopoltilsynet som sådan, monopoldirektoratet, og private grupper må jeg afvise.

Jeg tror, jeg har dækket hovedparten af de spørgsmål, der blev rejst under denne første behandling, og kan vel næsten forudsætte, at vi mødes i en kommende udvalgsbehandling.

Erling Dinesen: Jeg har et par bemærkninger til handelsministeren i anledning af den besvarelse, han nu er kommet med. Jeg forstår, at arbejdsgivertilskuddet ikke vil blive fortsat. Så må jeg altså drage den konklusion, som jeg gav udtryk for i mit første indlæg, at der her er en selvstændig kilde — for så vidt regeringens forudsætninger er rigtige — til omkostningsstigninger og prisstigninger pr. 1. marts, når de nye overenskomster træder i kraft.

Handelsministeren spurgte, om jeg tænkte på det kommende avancelovsforslag med spørgsmålet om indgreb i lønsystemerne, og det var det, jeg tænkte på, fordi

det fremgår af den formulering, som er anvendt i statsministerens oplæg, at løngliding af forskellig karakter kommer ind i billedet her. Jeg har ikke fået noget svar på spørgsmålet om, hvornår vi kan regne med, at det lovforslag kommer; som skal afløse prisstoploven den 1. marts. Jeg vil altså mene, det er meget vigtigt, at de parter, som nu i den kommende tid skal forhandle, kender noget til konditionerne, hvilke vilkår der bliver tale om, hvilke prisbremser der vil blive sat ind, efter at de nye overenskomster er trådt i kraft den 1. marts i år.

Handelsministeren besvarede heller ikke mit spørgsmål omkring dyrtidsreguleringen og regeringens planer herom; de er måske ikke rigtigt afklarede endnu. Jeg skal ikke insistere på at få et svar her, det kan vi komme nærmere ind på i udvalget.

Jeg forstod, at kvalitetskontrol simpelt hen ikke kan gennemføres, og det vil altså sige, at den konklusion, jeg er kommet til, at det bliver meget svært på dette felt overhovedet at føre nogen kontrol, at der er rige muligheder for omgåelse, kommer til at slå til.

Må jeg til sidst sige om spørgsmålet den 22. september, at det er jo rigtigt, at det er historie at fremdrage det her i dag, men for den historiske sandheds skyld vil jeg bare føje til, at det er fremdraget af socialdemokratiet på et tidligere tidspunkt i det gamle folketingsår i 21 mands udvalget.

Aksel Larsen: Jeg skal måske føje til hr. Erling Dinesens sidste bemærkning, at man ved, at socialistisk folkeparti, endda før 21 mands udvalget begyndte sit arbejde i september, har foreslået, at folketinget blev sammenkaldt dels af hensyn til markedsforhandlingerne, dels på grund af den økonomiske situation og tilrettelæggelsen af den økonomiske politik, så regeringen kan være sikker på, at den skulle ikke have hørt onde ord fra os, hvis den havde foranlediget folketinget sammenkaldt.

Til handelsministerens bemærkninger har jeg et par ord at sige. Vi får nu at vide, at de undtagelser, der findes i bemærkningerne til lovforslaget, har måttet fastsættes af administrative og tekniske grunde. Det kan vi vel få lejlighed til at høre lidt nærmere om i udvalget; men jeg vil allerede på nuværende tidspunkt sige, at jeg kan ikke god-

[Aksel Larsen.]

kende, at man laver et lovforslag, som eventuelt bliver til lov, og dertil findes der nogle bemærkninger, som sætter lovforslagets eller lovens klare bestemmelser ud af kraft. Der står udtrykkeligt i § 1:

„Ved erhvervsmæssigt salg her i landet af varer må der ikke tages højere priser end de den 22. september 1970 gældende.“

Det samme er gældende for transport- og tjenesteydelser, og det er erklæret af ministeren, og det står i bemærkningerne, at dette prisstop omfatter enhver form for erhvervsudøvelse. Så er der nogle bestemmelser om visse undtagelsesmuligheder, men de konkrete undtagelser i bemærkningerne falder ikke ind under disse bestemmelser. Man siger simpelt hen i bemærkningerne til § 4, at disse og disse varer er fritaget. Hvis man ønsker at fritage disse varer, så burde det stå i selve lovforslaget. Det kan man ikke gøre ved hjælp af bemærkninger.

I øvrigt vil jeg gøre opmærksom på, at man kan da ikke tvistes om, at handel med jord er en erhvervsudøvelse. I hvert fald er der mange af dem, der handler med jord, der gør det som et led i deres erhvervsudøvelse. Jorden er en vare, og den må være omfattet af lovforslaget, hvis man ikke udtrykkeligt siger i lovforslaget: dette gælder ikke for jord.

Så er der spørgsmålet om det, jeg kaldte slagvarerne. Her får jeg nu den forklaring af ministeren, at det kan tænkes, at en forretning har foretaget et heldigt, særlig stort indkøb af kød og må have det realiseret, og det er købt på så gunstige vilkår, at man kan sælge det billigt en bestemt dag. Ja, dette kan måske være tilfældet i én procent af de tilfælde, hvor der udbydes ekstra billige varer i visse forretninger. I alle andre tilfælde er det simpelt hen et led i bestræbelserne for at lokke kunderne ind; man sælger en bestemt vare uden avance eller eventuelt med tab i håb om, at når kunderne først kommer ind i forretningen, så køber de også noget andet. Dette er efter mit skøn en utiltalende trafik, og jeg kan ikke se, at de for-

retninger, som den 22. september har solgt skurepulver eller noget andet med tab, nu skal kunne komme og sige: ja tak, men det var et led i vores handelsfremmende foranstaltninger, så den pris, vi forlangte den dag, den gælder ikke.

Endelig må jeg beklage, at ministeren siger, at han ikke kan give oplysning om, hvad denne lov om prisstop skal afløses med. Det er da umuligt andet, end at regeringen, som nu i lange tider har overvejet dette, som har haft god tid til at forberede prisstoploven, og som har sagt, at den skal afløses af noget andet, må have gjort sig visse tanker om, hvad prisstoppet skal afløses med. Jeg synes ikke, det er urimeligt, at vi forlanger, at regeringen skal give os oplysninger herom; vi forlanger ikke et udformet lovforslag, slet ikke, men regeringen må have visse tanker og ideer, den kan oplyse os om, så vi kan bedømme, hvorvidt det er forsvarligt at forlade sig på, at nu får vi prisstoppet, og derefter vil det blive afløst af noget andet.

Ministeren siger, at det haster, og han så helst lovforslaget gennemført i dag. Ja, jeg kan godt forstå, at det ser ministeren helst, og det ville under andre forhold også være det rimelige, men vi er ellers ikke blevet forvænt med, at denne regering har så stort tempo på, når det gælder om at få gennemført økonomiske foranstaltninger.

Men hvis det drejer sig om at sætte monopoltilsynet i stand til at administrere loven, så ved ministeren lige så godt som vi andre, at selv om loven vedtages i dag, hvad åbenbart ikke bliver tilfældet, så ville monopoltilsynet alligevel først tidligst i næste uge være i stand til at få trykt og udsendt det nødvendige materiale til de erhvervsdrivende, så det bliver ikke forsinket, selv om der går et par dage med behandling af dette lovforslag i folkettinget. Hvis ministeren har andre argumenter end monopoltilsynets virksomhed for, at forslaget bør gennemføres meget hurtigt, så kan vi se på dem, men hvis ikke, så kan jeg ikke se, at dette gør det nødvendigt at skynde sig så meget. Jeg

[Aksel Larsen.]

tror, monopoltilsynet vil være lige så effektivt og lige så hurtigt, hvis lovforslaget gennemføres f. eks. på fredag, som det ville være, hvis det blev gennemført i dag.

Lis Groes: Der er to ting, der kalder mig frem igen. Den ene var handelsministerens bemærkninger om, at han ikke havde modtaget vores skrivelse. Det beklager jeg meget. Forholdet er det, at vi fra Forbrugerrådet har sendt denne skrivelse pr. bud efter vores rådsmøde til samtlige ministerier og bedt dem aflevere den til ministeren. Jeg hørte, at dette bud var blevet afvist i handelsministeriet, måske er han gået et forkert sted hen; det fik vi besked om samme eftermiddag, og næste morgen blev der bragt et brev ned i handelsministeriet. Så jeg beder ministeren prøve at undersøge i ministeriet, om ikke det skulle være der alligevel.

Den anden skrivelse om de vågne forbrugere har jeg selv personligt afleveret dernede, men den anden dag sad vi altså i møde, og derfor kunne jeg ikke gøre det personligt.

Den anden ting var spørgsmålet om at inddrage forbrugerne i hele denne overvågning. Her synes jeg, ministeren skulle tænke lidt på det nærdemokrati, som regeringen er meget optaget af. Jeg tror, at vi her har et led i nærdemokratiet, som det kunne være ganske nyttigt at få en lille praktisk prøve på. Hvordan ville det virke, hvis man ude i lokale områder inddrager forbrugerne til i samarbejde med prisinspektørerne at gå ind i dette arbejde?

Jens Peter Jensen (Sorø amt): Der foreligger også en tredje skrivelse fra Forbrugerrådet, nemlig et åbent brev til forbrugerne: Hold øje med prisstoppet. Der beskriver man, hvorledes man kan gå rundt og kontrollere priser, samle notaerne sammen, eventuelt danne grupper med gode venner og bekendte, og så samler man disse notaer og sender dem ind til Forbrugerrådet, som derefter foretager en behandling. Jeg ved ikke, om de har mandskab til det, om de har råd til det, om de er i stand til at skabe en sådan tillid hos dem, der går ind i dette arbejde, at de kan føle sig trygge. Men at kalde denne form for nærdemokrati, det tog jeg mig lidt for nær.

Handelsministeren (Knud Thomsen): Hr. Erling Dinesen har forståeligt nok stadig væk interesse for den kommende lovgivning, som skal afløse den lov, vi foreløbig er ved at gennemføre. Må jeg have lov til at sige til hr. Erling Dinesen: opfat venligst den prisstoplov, der her er foreslået, som et stædet for en række andre forhandlinger og initiativer, i hvilke også en fortsættelse af prislovgivningen vil indgå. Men den vil indgå til sin tid og i fællesskab med de øvrige forhandlinger.

Hr. Aksel Larsen godkender ikke, at man af administrative og tekniske grunde undtager f. eks. de i bemærkningerne nævnte områder. Nu har jeg indtrykket af, at hr. Aksel Larsen stort set har stemt for samtlige prislove og avancestoplove o. lign., som er vedtaget i dette ting, i alt fald siden 1963, og jeg kan sige, at de områder, der her er nævnt, plus talløse andre områder altid har været dækket, vi kan sige unævnt på sin vis, af en undtagelsesparagraf, som netop af praktiske, tekniske og administrative grunde tillader monopoltilsynet at gøre undtagelser på områder, hvor sådan lovgivning simpelt hen ikke kan administreres. I den udstrækning, hr. Aksel Larsen har stemt for disse love, har han altså også stemt for sådanne undtagelser, som der her er tale om.

Hr. Aksel Larsens interesse for en jordprislovgivning skal jeg ikke tage standpunkt til. Jeg håber aldrig, at jeg som handelsminister skal blive blandet ind i dette; jeg vil ikke rigtig betragte jord som en af de varer og ydelser, der nu engang er henlagt under min ressort.

Med hensyn til slagvarer forstod jeg på hr. Aksel Larsen, at hvis man netop den 22. september havde sat prisen ned, så skulle man hænge på det; det er jeg uenig i. Men hvis man normalt har brugt begrebet slagvarer, således at man, hvad der er meget hyppigt, til stadighed har solgt dette mærke whisky, snaps, eller hvad det nu er, meget billigt, så hænger man på den, for så er det jo en til stadighed praktiseret pris, der her er tale om.

Jeg vil gerne sige til fru Lis Groes, hvad jeg forsømte før, at jeg vil gerne byde fru Lis Groes velkommen tilbage til arbejdet her i folketinget; det glemte jeg altså at sige. Om så Forbrugerrådet skulle have

[Handelsministeren.]

glemt at sende mig et brev, så bliver vi ikke uvenner over det. Jeg kan kun sige, at jeg har ikke fået det; jeg har fået det brev, jeg nævnte før. Det kan være, at handelsministeriet har fået et brev, som ikke er stilet direkte til mig — jeg skal ikke kunne sige det — men jeg er bestemt ikke på nogen måde krænket.

Jeg er stadig nervøs for at inddrage forbrugerne i organiseret samarbejde med statsorganer. Jeg kan ikke rigtig overse virkningerne af det, men på forhånd finder jeg noget utiltalende i det, det skal jeg villigt indrømme. Jeg kan heller ikke se, hvorledes det skulle kunne organiseres. Jeg er helt klar over forbrugerrådets udmærkede arbejde, og jeg kan bestemt ikke tage afstand fra den interesse for prisdannelsen, der ligger i de mere eller mindre spontant dannede forbrugergrupper. Men der er nok noget om, at der skal en vis organisation, en vis viden til, for at man kan erhverve oplysninger på en sådan måde, at man nogenlunde trygt kan gå videre med at bearbejde dem.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Ministeren har misforstået mig, og har jeg ikke udtrykt mig klart nok, må jeg jo bestræbe mig på at gøre det nu.

Jeg har ikke vendt mig imod den tanke, at det kan være nødvendigt af praktiske, administrative eller tekniske grunde at undtage visse varer fra prisstoppet. Jeg har vendt mig imod, at man vil lave en lov, hvor der står, at denne lov gælder for alle varer, og den gælder for enhver form for erhvervsudøvelse, men så i bemærkningerne til lovforslaget siger, at den gælder ikke for de og de og de varer, hvad man ikke kan se af selve lovforslaget. Jeg mener, at hvis man vil undtage de pågældende varer, bør det stå i lovens tekst.

Handelsministeren (Knud Thomsen): Jeg synes, jeg må gøre opmærksom på, at det også står i lovens tekst, hvor det står i § 1, at det gælder for alle varer, men samtidig i § 4, stk. 3, hvor der står, at monopoltilsynet kan undtage vare- eller erhvervsområder fra bestemmelserne, hvor markedsforsholdene eller varens eller ydelsens karakter taler derfor. Det er klart optaget i lovteksten og

tydeliggjort ved eksemplificering i bemærkningerne.

Vanskelighederne er meget store, og da vi jo kender hr. Aksel Larsens interesse for visse dele af dyreriget; vil jeg gerne spørge: hvad skal en hundehvalp koste? Retter det sig ikke efter hvalpens kvalitet, når man vil købe den? Hvordan skal man bedømme det? Skal en hundehvalp koste det samme som en fætter til den kostede den 22. september? Hvordan skal den sølle kennelejer fastsætte den pris, når han har et særlig godt dyr eller et særlig dårligt dyr? Han må jo have lov til i dette tilfælde at fastsætte den pris, som markedet kan frembyde.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Jeg har lært handelsministeren at kende — og vi har kendt hinanden i mange år — som en yderst saglig debattør. Jeg beklager meget, at ministeren her trådte ved siden af. (*Bifald*).

Formanden: Bifaldstilkendegivelser er ikke tilladt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 21 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Da der foreligger indstilling fra grupperne, skal jeg allerede i indeværende møde lade foretage valg af det udvalg, som det nu blev besluttet at nedsætte.

Man gik altså til:

Valg af 21 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om prisstop.

Valgt blev: *Havnstrup Clemmensen, Asger Jensen, Jørgen Jensen, Hans Kjær, Stetter, Enggaard, Anders Andersen, Jens Foged, Jens Peter Jensen (Sorø amt), Bernhard Baunsgaard, Niels Helveg Petersen, Grethe Philip, Erling Dinesen, Lis Groes, Grünbaum, Per Hækkerup, Anker Jørgensen, J. O. Krag, Ivar Nørgaard, Aksel Larsen og Ömann.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til radiorådet (i stedet for Else Elbæk).

(Jfr. tidenden sp. 96).

Valgt blev: Redaktør *Viggo Knudsen*.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af dags dato meddeler handelsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte

Forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod olieforurening af havet og forslag til lov om ændring af lov om Danmarks erhvervsfond.

I skrivelse af dags dato meddeler justitsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Forbud mod propaganda for krig og mod racediskrimination m. v.),

forslag til lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m. v.,

forslag til lov om udlevering til andet nordisk land i anledning af visse beslutninger om forsyng eller behandling,

forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Fremmede straffedømmes retskraft) og

forslag til lov om fuldbyrdelse af europæiske straffedømme.

Med skrivelse af 7. oktober 1970 har handelsministeren fremsendt beretning om monopoltilsynets virksomhed i 1969 og tilsvarende beretninger fra tilsynet med banker og sparekasser samt fra forsikringsrådet vedrørende de i henhold til monopolloven i 1969 udøvede tilsyn. Eksemplarer er omdelt.

Medlem af folketinget Johan Nielsen har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Hvad agter ministeren at gøre for at øge sikkerheden og effektiviteten med hensyn til luftforbindelsen mellem Danmark og Færøerne?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Handelsministeren (Knud Thomsen): Her ved skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod olieforurening af havet.*

Som følge af de stadig stigende ulemper ved udtømmning i havet af olie fra skibe afholdtes i 1954 i London en konference med henblik på at tilvejebringe en international aftale til undgåelse af forurening af havet med olie. Konferencen resulterede i vedtagelsen af en konvention, der for Danmarks vedkommende gennemførtes ved loven af 28. marts 1956 om foranstaltninger mod olieforurening af havet. Efter at det fornødne antal ratifikationer forelå, trådte konventionen i kraft 1958.

Konventionens hovedprincip er, at det er forbudt at udtømme olie inden for visse nærmere fastlagte zoner. På konferencen var der imidlertid enighed om, at det eneste virkelig effektive middel mod olieforurening ville være helt at forbyde olieudtømmning, og at man, når tilstrækkelige erfaringer forelå, skulle søge konventionen ændret med henblik på at nå frem til det totale forbud.

En konference med dette formål afholdtes i 1962 i London med deltagelse af ikke færre end 54 stater. Det viste sig dog, at der endnu ikke forelå praktiske muligheder for indførelse af et totalt forbud. Imidlertid vedtoges det at skærpe konventionens regler på en række punkter. Således blev det forbudt tankskibe på 150 registertons brutto og derover mod tidligere 500 registertons brutto at udtømme olie i zonerne. Endvidere vedtoges et forbud mod udtømmning for alle nybygninger på 20.000 registertons brutto og derover, og af særlig betydning for Danmark vedtoges et totalt forbud mod olieudtømmning i såvel Nordsøen som Østersøen.

På baggrund heraf vedtoges loven af 14. februar 1964 om ændringer i lov om foranstaltninger mod olieforurening af havet, og Danmark tiltrådte herefter konventionsændringerne, der trådte i kraft i 1967 efter at være tiltrådt af det fornødne antal stater.

Efter 1962-konferencen, der for mange var en skuffelse, idet den ikke førte til det ønskede mål: det fuldstændige forbud, blev